

Зміст

<i>1. Індустрія управління активами. Загальний огляд</i>	<i>2</i>
<i>2. Результати діяльності ринку управління активами ІСІ</i>	<i>3</i>
<i>2.1. Кількість КУА та ІСІ</i>	<i>3</i>
<i>2.2. Регіональний розподіл КУА та ІСІ</i>	<i>5</i>
<i>2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ</i>	<i>7</i>
<i>2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ</i>	<i>9</i>
<i>2.5. Інвестори ІСІ</i>	<i>10</i>
<i>2.6. Структура активів ІСІ</i>	<i>13</i>
<i>2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування</i>	<i>16</i>
<i>3. Резюме</i>	<i>18</i>

1. Індустрія управління активами. Загальний огляд

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

У 1-му кварталі 2019 року кількість **компаній з управління активами** зросла на дві, до **298**, – за рахунок новостворених упродовж січня-березня компаній у Києві.

З усіх діючих КУА, станом на кінець березня 283 компанії мали в управлінні від одного до 34-х фондів, а майже 99% від усіх таких КУА управляли принаймні одним венчурним фондом.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

У січні-березні 2019 року було зареєстровано **19 нових ІСІ**. З урахуванням фондів, які закрилися протягом 1-го кварталу, станом на 31.03.2019 **кількість діючих зареєстрованих ІСІ**, за даними УАІБ, збільшилася до **1794** (+0.6% за 1-й квартал 2019).

Кількість **ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (сформованих)**, стабільно зростала і на кінець березня 2019 року досягла **1237** (+9 фондів, або +0.7% за 1-й квартал 2019 року).

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Кількість **НПФ в управлінні** станом на 31.03.2019 року залишалася на рівні **58** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 45 відкритих, 7 корпоративних та 6 професійних. Всього активами НПФ управляли 34 КУА.

Страхові компанії (СК)

Кількість **СК, що передали свої активи в управління КУА**, а також КУА, що надавали такі послуги, упродовж січня-березня 2019 року залишалася незмінною – таких страхових компаній було **2**, а КУА була єдиною станом на 31.03.2019.

Активи в управлінні та ВЧА

Усі інституційні інвестори

Сукупні активи в управлінні КУА зросли за 1-й квартал 2019 року на 6.9% і станом на 31.03.2019 сягнули **336 435.1 млн. грн.** У річному вимірі, з березня 2018 року, вони збільшилися на 21.5%.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Загальні активи ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу мінімального обсягу активів, у 1-му кварталі 2019 року зросли також на 6.9% та на 21.6% за рік, до **334 882.4 млн. грн.**

Активи діючих ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів («визнаних» ІСІ), зросли за 1-й квартал 2019 року на 7.0%, а за останні 12 місяців – на 15.7% і на 31.03.2019 становили **317 437.5 млн. грн.** Зростання активів ІСІ відбулося, переважно, завдяки подальшому збільшенню кількості фондів і нарощенню ними проектної діяльності (за рахунок венчурних ІСІ), у той час як ріст на фондовому ринку був слабким, а сектори ІСІ з публічним розміщенням кількісно не змінилися.

Вартість чистих активів сформованих ІСІ («визнаних») у січні-березні 2019 року прискорила зростання до 4.6% за 1-й квартал і до 12.1% у річному вимірі. Станом на 31.03.2019 вона досягла **246 749.5 млн. грн.**

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у 1-му кварталі 2019 року також прискорили квартальне і річне зростання – до 4.4% і 17.1% відповідно. Станом на 31.03.2019 вони сягнули **1 424.7 млн. грн.**

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА за 1-й квартал 2019 року зросли на 12.0% і, таким чином, зменшили падіння у річному вимірі до -15.9%. Станом на 31.03.2019 ці активи становили **89.6 млн. грн.**

2. Результати діяльності ринку управління активами ІСІ

2.1. Кількість КУА та ІСІ

У 1-му кварталі 2019 року українська галузь управління активами продовжувала зростати кількісно й вартісно, причому збільшилася як кількість фондів (ІСІ), так і **кількість діючих компаній з управління активами**, яких станом на 31.03.2019 налічувалося **298** (рис. 1). За даними УАІБ, упродовж кварталу було створено 2 нових КУА.

Компаній із фондами в управлінні у березні 2019 року було 283, як і на початку року, при цьому вони мали від одного до 34-х фондів в управлінні, а майже 99% від усіх КУА управляли принаймні одним венчурним ІСІ.

У січні-березні 2019 року було зареєстровано 19 нових ІСІ. З урахуванням фондів, які закрилися протягом 1-го кварталу, станом на 31.03.2019 **кількість діючих зареєстрованих ІСІ**, за

даними УАІБ, збільшилася до **1794** (+0.6% за 1-й квартал 2019, після 1.1% у попередньому). Таким чином, вона зростала 14-й квартал поспіль (починаючи з 4-го кварталу 2015 року).

Кількість сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів («визнаних»), стабільно зростала і на кінець березня 2019 року досягла **1237** (+9 фондів, або +0.7% за 1-й квартал 2019 року, після +1.6% за 4-й квартал 2018-го).

Динаміка виходу на ринок нових фондів уповільнилася порівняно з 4-м кварталом 2018 року: протягом січня-березня *такими, що відбулися, було визнано удвічі менше ІСІ – 18 (усі – венчурні, із них 5 – ПФ, решта – КІФ, які визнаються такими, що досягли нормативів одночасно з реєстрацією як ІСІ).*

Рис. 1. Динаміка кількості КУА та ІСІ у 1-му кв. 2018-19 року

За результатами 1-го кварталу 2019 року, з урахуванням фондів, що вийшли з ринку, кількість сформованих діючих фондів серед *венчурних* КІФ зросла на 9 фондів (+2.5%), тоді як венчурних ПФ – не змінилася (табл. 1).

Врешті, частка венчурних ПФ серед усіх ІСІ скорочувалася далі – з 60.4% до 60.0%, хоча венчурних фондів у цілому – несуттєво зросла (з 89.8% до 89.9%). У березні 2019 року венчурних ІСІ всього було 1112 (+0.8% за 1-й квартал та +4.9% за рік).

Крім того, у секторі *відкритих* ІСІ один фонд змінив вид із диверсифікованого на спеціалізований, тож перших на кінець березня стало 12, а других – 7. За останній рік відбулося дві подібні зміни серед ІСІ цього типу.

В інших секторах у 1-му кварталі 2019 року змін не відбулося, а за останній рік на один менше стало диверсифікованих ПФ інтервального та закритого типу, а також на один закритий

недиверсифікований КІФ (невенчурний), а найбільше в абсолютному вимірі скоротилася на річному проміжку кількість венчурних ПФ (-15, або -2.0%).

Кількість ІСІ, які ще не досягли нормативу мінімального розміру активів, серед усіх фондів в управлінні КУА, станом на 31.03.2019 зросла з 48 на початку 2019 року до 52 у березні (4.0% від усіх ІСІ в управлінні), тобто у цей період збільшився резерв для подальшого зростання галузі ІСІ в аспекті сформованих фондів.

Водночас, зберігалася і зворотня тенденція: у процесі ліквідації, за даними УАІБ, на кінець березня загалом залишалися або розпочали його 85 фондів (після 83 на початку року), або 6.9% від усіх визнаних і діючих ІСІ. Серед них були: два відкритих, 5 інтервальных та три закритих диверсифікованих ПФ, 5 закритих недиверсифікованих ПФ та 8 таких же КІФ, 58 венчурних ПФ та 4 КІФ.

Таблиця 1. Динаміка кількості ІСІ, що досягли нормативів, за типами, видами та правовими формами фондів у 1-му кв. 2018-19 року

Дата / Період	Всього	ПФ*										КФ*		
		ВД*	ВС*	ІД*	ІС*	ЗД*	ЗН*	ЗС*	ЗК*	ЗВ*	ЗН*	ЗК*	ЗВ*	
31.03.2018	1190	14	5	20	3	4	30	1	1	757	52	0	303	
30.06.2018	1203	14	5	19	3	3	29	1	1	743	52	1	332	
30.09.2018	1209	13	6	19	3	3	28	1	1	740	52	1	342	
31.12.2018	1228	13	6	19	3	3	27	1	1	742	51	1	361	
31.03.2019	1237	12	7	19	3	3	27	1	1	742	51	1	370	
Зміна за 1-й квартал 2019 року	9	-1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	
	0.7%	-7.7%	16.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	2.5%	
Зміна за рік	47	-2	2	-1	0	-1	-3	0	0	-15	-1	1	67	
	3.9%	-14.3%	40.0%	-5.0%	0.0%	-25.0%	-10.0%	0.0%	0.0%	-2.0%	-1.9%	-	22.1%	

*ВД – відкриті диверсифіковані ІСІ, ВС – відкриті спеціалізовані, ІД – інтервальні диверсифіковані, ІС – інтервальні спеціалізовані, ЗД – закриті диверсифіковані, ЗН – закриті недиверсифіковані невенчурні, ЗС – закриті спеціалізовані, ЗК – закриті кваліфікаційні, ЗВ – закриті недиверсифіковані венчурні ІСІ.

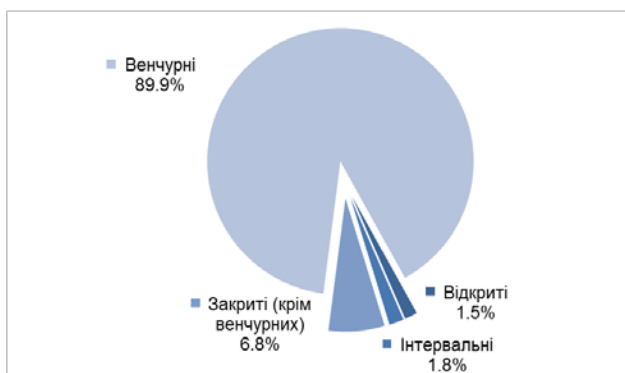

Рис. 2. ІСІ, що досягли нормативів, за типами фондів станом на 31.03.2019 р.

ІСІ з публічною емісією (розміщенням) у березні 2019 року було 89, як і на початку року (табл. 2).

Кількість КУА, що управляють ІСІ з публічним розміщенням, за 1-й квартал також не змінилася і на 31.03.2019 року становила 37. У секторі відкритих ІСІ їх залишалося 11 (без урахування КУА фондів, що ліквідуються, – 10).

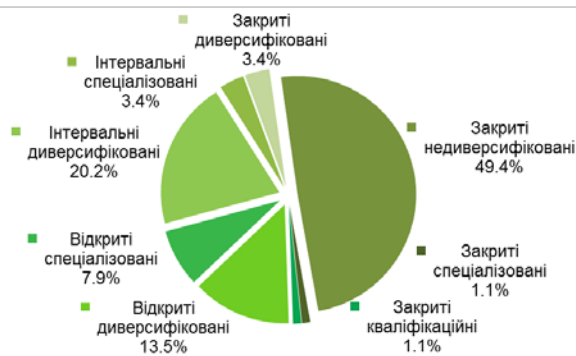

Рис. 3. ІСІ з публічною емісією станом на 31.03.2019 р.

Таблиця 2. Динаміка кількості ІСІ з публічною емісією у 1-му кв. 2018-19 рр.

Тип та вид ІСІ	Всього	Відкриті			Інтервальні			Закриті				
		Д*	С*	Всього	Д*	С*	Всього	Д*	Н*	К*	С*	Всього
31.03.2018	95	14	5	19	19	3	22	3	49	1	1	54
30.06.2018	92	14	5	19	18	3	21	3	47	1	1	52
30.09.2018	91	13	6	19	18	3	21	3	46	1	1	51
31.12.2018	89	13	6	19	18	3	21	3	44	1	1	49
31.03.2019	89	12	7	19	18	3	21	3	44	1	1	49
Зміна за 1-й квартал 2019 року	0	-1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0.0%	-7.7%	16.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Зміна за рік	-6	-2	2	0	-1	0	-1	0	-5	0	0	-5
	-6.3%	-14.3%	40.0%	0.0%	-5.3%	0.0%	-4.5%	0.0%	-10.2%	-	0.0%	-9.3%

*Д - диверсифіковані, С - спеціалізовані, Н - недиверсифіковані, К - кваліфікаційні.

Диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією, що подали звіти упродовж усього 1-го кварталу 2019 року залишалося 33 (табл. 3).

Фондів акцій на кінець березня 2019 року було 7 – ті ж, що й на початку року, крім двох, що перейшли

до інших класів за структурою активів у 1-му кварталі. Серед таких фондів на кінець кварталу було 3 відкритих та 4 інтервальних ІСІ. Разом вони склали 21.2% усіх диверсифікованих і спеціалізованих ІСІ з публічним розміщенням (рис. 4).

Фондами облігацій у березні були ті ж 3, що й упродовж принаймні останніх півроку – два відкритих та інтервальний, що разом становили 9.1% усіх диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією.

Фондів змішаних інвестицій у березні 2019 року було 20 – до них приєдналися один фонд, що належав до класу фондів акцій на початку року, та два «інші» фонди на той час. На 31.03.2019 до змішаних фондів належали 10 відкритих, 8 інтервальних та два закритих ІСІ, а їхня сукупна частка становила 60.6% усіх диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічним розміщенням.

«Іншими фондами», згідно з класифікацією на основі структури активів¹, станом на 31.03.2019 були два відкритих, один з яких перейшов до цієї категорії з класу фондів змішаних інвестицій, а також один інтервальний ІСІ, що на початку року належав до фондів акцій.

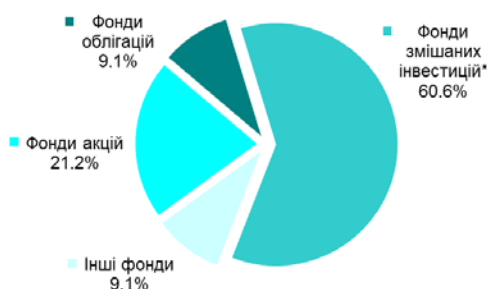

Рис. 4. Диверсифіковані ІСІ з публічною емісією за класами фондів станом на 31.03.2019 р.

Таблиця 3. Динаміка диверсифікованих ІСІ з публічною емісією за класами фондів (відповідно до структури активів) у 1 кв. 2018-19 рр.

Дата / Період	Всього	Фонди акцій	Фонди облігацій	Фонди змішаних інвестицій*	Фонди грошового ринку	Інші фонди
31.03.2018	34	8	2	22	0	2
30.06.2018	31	7	2	20	0	2
30.09.2018	32	8	3	18	0	3
31.12.2018	33	9	3	18	0	3
31.03.2019	33	7	3	20	0	3
Зміна за 1-й квартал 2019 року	0	-2	0	2	0	0
	0.0%	-22.2%	0.0%	11.1%	-	0.0%
Зміна за рік	-1	-1	1	-2	0	1
	-2.9%	-12.5%	50.0%	-9.1%	-	50.0%

* Мають в акції, і облігації, і грошові кошти у своїх порт фелях.

2.2. Регіональний розподіл КУА та ІСІ

У Києві та столичному регіоні у січні-березні 2019 року загальна кількість діючих КУА зросла на дві компанії та на 31.03.2019 становила 212 (рис. 5). Тут було створено саме дві нові КУА, не закрито жодної за цей період. Частка ринку Києва та столичного регіону за кількістю КУА за 1-й квартал зросла із менш ніж 71% до понад 71.1%.

У решті ТОП-5 регіонів за чисельністю КУА на кінець березня кількість КУА не змінилася порівняно з початком року: у Січеславській (колишній Дніпропетровській) та Харківській областях – по 19 компаній, у Львівській – 10, в Одеській – 7. Аналогічно сталою була і ситуація з кількістю КУА в інших регіонах України – всього їх залишилося 31, хоча їхня частка у загальній кількості КУА символічно зменшилася з початку року із 10.5% до 10.4%, на тлі зростання у столичному регіоні.

Кількість ІСІ в управлінні у Києві та області у 1-му кварталі 2019 року майже не змінилася (+1 фонд, або +0.1%) і становила 924 фонди, у той час як загалом по Україні вона зросла на 0.5% (6 фондів). Відповідно, вага Києва та регіону за цим показником за 1-й квартал опустилася із 71.7% до 71.5% (рис. 6). Також дещо скоротилася з початку року частка Дніпра (Січеславської області), при зменшенні кількості фондів в управлінні у місті та його регіоні на один – із 7.3% до 7.2%. Вага Львова найвідчутніше зросла – за рахунок збільшення тут на 4.5% кількості фондів – із 5.2% до 5.4%, тоді як Харкова – коливалася в межах 6.1-6.2%, за умов збільшення загальної кількості фондів в управлінні у цьому регіоні на один за 1-й квартал 2019 року. Решта регіонів України, де кількість ІСІ зросла всього на два, розширила свою частку з 6.5% до 6.6%.

За кількістю венчурних ІСІ в управлінні Київ, як і за кількістю усіх ІСІ, на протягу 4-му кварталу 2018 року, у 1-му 2019-го несуттєво поступився позиціями. Його частка, попри збільшення кількості венчурних ІСІ тут на два, скоротилася із майже 71% знову до 70.9%. Відносно ж найбільше за цим показником втратив Дніпро (із понад 7.3% до менше ніж 7.2%), де цих фондів стало всього на один менше. А зросла найбільше частка Львова – з 5.9% до 6.1% – за рахунок двох додаткових венчурних фондів, що відповідало більшому відносному приросту для цього

¹ Див. Ренкінги «ІСІ (диверсифіковані публічні) - за класами фондів» та Методику ренкінгування КУА та ІСІ за результатами їхньої діяльності на сайті УАІБ: <http://www.uaib.com.ua>.

2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ

Сукупні загальні активи усіх інституційних інвесторів в управлінні КУА зросли за 1-й квартал 2019 року на 6.9% (після 4.7% за 4-й квартал 2018-го) і станом на 31.03.2019 сягнули **336 435.1 млн. грн.** У річному вимірі, з березня 2018 року, вони збільшилися на 21.5% (після 18.7% за підсумками 2018 року).

Загальні активи ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу мінімального обсягу активів, у 1-му кварталі зросли також на 6.9% та на 21.6% за рік (після +18.8% у 2018-му), до **334 882.4 млн. грн.**

Загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів («визнаних» ІСІ), на 31.03.2019 становили **317 437.5 млн. грн.** (рис. 7). За 1-й квартал 2019 року вони додали 7.0% (після +1.1% у 4-му кварталі 2018-го), а за останні 12 місяців – 15.7% (після +7.7% за 2018 рік).

При цьому активи венчурних ІСІ зросли у січні-березні 2019-го на 7.3% (після -1.4% у жовтні-грудні 2018-го) і на кінець 1-го кварталу становили **300 241.7 млн. грн.** (+13.0% за рік).

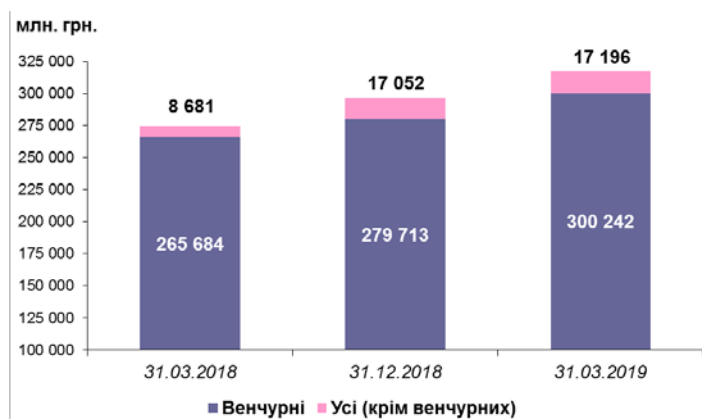

Рис. 7. Динаміка вартості активів «визнаних» ІСІ в управлінні у 1-му кв. 2018-19 рр.

Зростання активів ІСІ відбувалося, переважно, завдяки подальшому збільшенню кількості діючих фондів і нарощенню ними проектної діяльності (за рахунок венчурних ІСІ), адже у цей період ріст на фондовому ринку був слабким, а сектори ІСІ з публічним розміщенням кількісно не змінилися.

Активи відкритих та інтерв'яльних фондів у 1-му кварталі 2019 року знову дещо зменшилися (відкритих – дуже несуттєво), але закриті фонди з публічним розміщенням відновилися після просідання наприкінці 2018 року, чому частково сприяла динаміка українських фондових індексів.

Вартість чистих активів сформованих ІСІ, що досягли нормативів, станом на 31.03.2019 досягла **246 749.5 млн. грн.** (табл. 4). У 1-му кварталі 2019 року вона зросла на 4.6% (після +1.4% у 4-му 2018-го) і також прискорила річну динаміку у березні до +12.1% (із +5.7% у грудні 2018-го). Повільніше зростання ВЧА порівняно із загальними активами індустрії було зумовлено частковим нарощенням останніх за рахунок левериджу.

Венчурні ІСІ у 1-му кварталі 2019 року збільшили свою ВЧА на 4.8% (після -1.8% у 4-му 2018-го), до **231 088.8 млн. грн.** Її річне зростання станом на кінець березня 2019 року прискорилося до 9.1% (із +2.6% за результатами 2018 року). Таким чином, її частка у сукупних чистих активах усіх діючих ІСІ зросла із 93.5% на початку 2019 року до 93.7% у березні.

Відкриті ІСІ (незмінні 17 фондів) у 1-му кварталі 2019 року знову зазнали символічного зменшення чистих активів на 0.1%, а їх річний приріст скоротився із 16.7% у грудні 2018-го до 5.3% у березні 2019-го. Станом на 31.03.2019 ВЧА сектору дорівнювала **87.2 млн. грн.** Несуттєве квартальне зниження чистих активів відкритих фондів було зумовлене практично лише чистим відтоком, що відбувався на тлі переходу від волатильної динаміки фондового ринку наприкінці 2018 року до бічного тренду на початку 2019-го. Оптимістичне для українських індексів завершення 1-го кварталу сприяло й зростанню вартості інвестиційних портфелів цих ІСІ та стримало глибше просідання ВЧА сектору.

Таблиця 4. Динаміка ВЧА ІСІ у розрізі типів фондів у 1-му кв. 2019 р. та за рік, млн. грн.

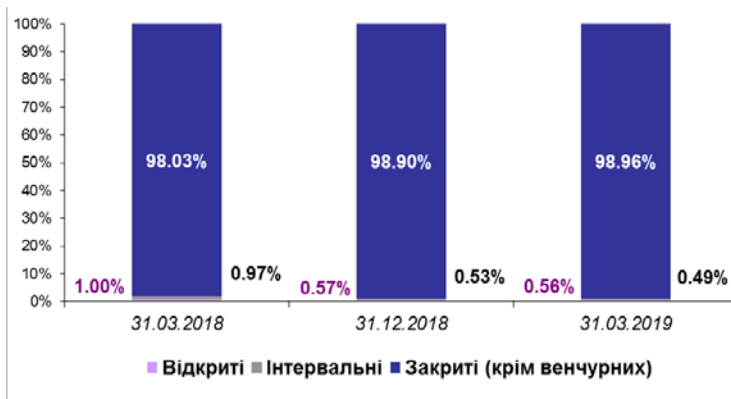
Фонди	31.03.2018	31.12.2018	31.03.2019	Зміна за 1-й квартал 2019	Зміна за рік
Відкриті	82.9	87.4	87.2	-0.1%	5.3%
Інтервальні	80.8	81.6	76.3	-6.5%	-5.6%
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	8 146.2	15 226.1	15 497.3	1.8%	90.2%
з публічною емісією	3 028.8	2 471.0	2 701.6	9.3%	-10.8%
з приватною емісією	5 117.5	12 755.2	12 795.7	0.3%	150.0%
Усі (крім венчурних)	8 309.9	15 395.0	15 660.8	1.7%	88.5%
Венчурні	211 726.4	220 438.1	231 088.8	4.8%	9.1%
Усі (з венчурними)	220 036.3	235 833.2	246 749.5	4.6%	12.1%

* Діючі ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (були визнані такими, що відбулися), перебувають в управлінні КУА та надали звітність за відповідний період (на звітну дату).

ВЧА закритих ІСІ з публічним розміщенням у січні-березні 2019 року практично відновилася, після доволі значного зниження у 4-му кварталі 2018-го, додавши 9.3% за 1-й квартал. На кінець березня 2019 року ці фонди охоплювали 17.3% чистих активів ІСІ, крім венчурних (після 16.1% на початку року). Це сприяло подальшому збільшенню ваги закритих ІСІ у

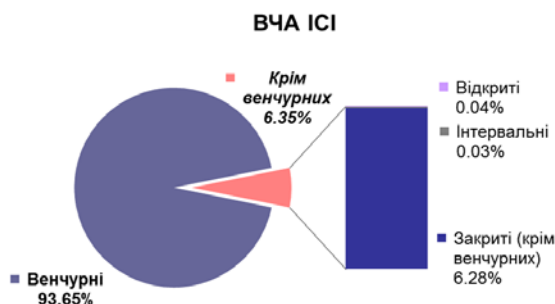
чистих активах невенчурних ІСІ – із 98.9% на початку року до майже 99% на кінець березня (рис. 8).

Сектори відкритих та інтервальних ІСІ, для ВЧА яких у 1-му кварталі 2019 року збереглася негативна динаміка, утримували частку близько 0.5% кожний.

Рис. 8. Динаміка розподілу ВЧА невенчурних ІСІ за типами фондів у 1-му кв. 2019 р. та за рік

Венчурні ІСІ, чисті активи яких у 1-му кварталі 2019 року випередили за приростом решту секторів, разом узятих, дещо відновили вагу у сукупній ВЧА усієї індустрії з 93.5% до 93.7% за цей квартал.

Частка закритих ІСІ (крім венчурних), відповідно до повільнішого зростання їхньої ВЧА у порівнянні з венчурними фондами, за 1-й квартал 2019 року скоротилася – з 6.5% до 6.3% (рис. 9).

Рис. 9. Розподіл ВЧА ІСІ за типами фондів станом на 31.03.2019 р.

2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ

У 1-му кварталі 2019 року рух капіталу в українських відкритих ІСІ зберігався негативним третій квартал поспіль і поглибився, однак це, переважно, було наслідком динаміки лише в одному з 17-ти фондів цього типу, на який припало понад 75% квартального відтоку. При цьому скоротилася кількість інвесторів-нерезидентів у цьому секторі ІСІ у 1-му кварталі.

З точки зору щомісячної динаміки, кожен місяць 1-го кварталу фіксував чистий відтік, тож у березні негативний тренд тримався 5-й місяць поспіль. Водночас, відтік із січня до березня спадав – до незначних 0.2 млн. грн. за останній місяць кварталу (рис. 10). Це відбувалося на тлі різнобічної динаміки українських фондових індексів, що тільки у березні дещо зросли разом і обоє вийшли у позитивну зону за квартальною динамікою.

Із 17-ти відкритих ІСІ, що подали звітність за 1-й квартал 2019 року, 11 фондів мали чистий відтік капіталу (після 10-ти у 4-му кварталі 2018-го), ще один

– незначний чистий притік (у 4-му кварталі 2018-го таких фондів було 4).

Фонди, що мали чистий відтік, сукупно втратили від виходу інвесторів за 1-й квартал понад 2.1 млн. грн. Майже 75% цієї суми спричинив рух капіталу в одному фонді, що у 4-му кварталі 2018 року мав незначний відтік, а у 3-му – відповідав за 2/3 чистого відтоку з сектору.

Фонд, що мав чистий притік, отримав 0.02 млн. грн. додаткових надходжень за 1-й квартал 2019 року (після +0.7 млн. грн. для 4-х фондів у попередньому кварталі).

Упродовж 1-го кварталу 2019 року кількість фондів із чистим притоком коливалася від одного у січні до двох у березні (у лютому таких фондів не було), а фондів із чистим відтоком – від 6-ти у січні до 9-ти у лютому.

Збільшували обсяг своїх вкладень у відкриті фонди у 1-му кварталі практично лише місцеві роздрібні інвестори, кількість яких (а з нею – також і загальна) у секторі за цей період зросла.

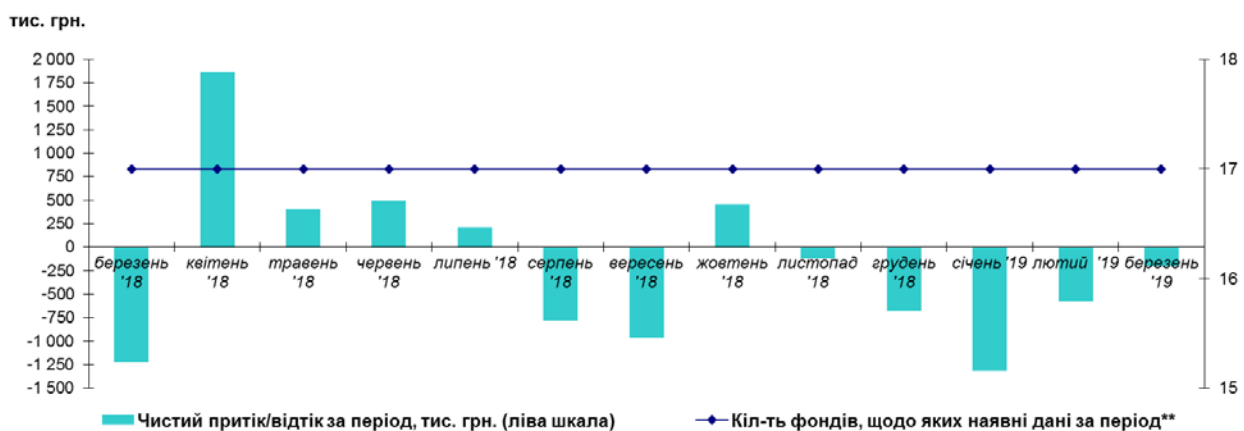

Рис. 10. Щомісячний чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у березні 2018-19 рр. (за щоденними даними)

Сукупний чистий відтік капіталу із відкритих ІСІ у 1-му кварталі 2019 року посилювався до **-2.1 млн. грн.** (із -0.3 млн. грн. у 4-му 2018-го, рис. 11).

Річний рух капіталу у відкритих ІСІ у 1-му кварталі 2019 року вперше з 2-го кварталу 2017-го був негативним – **-1.2 млн. грн.** (після +3.0 млн. грн. у 4-му кварталі 2018-го).

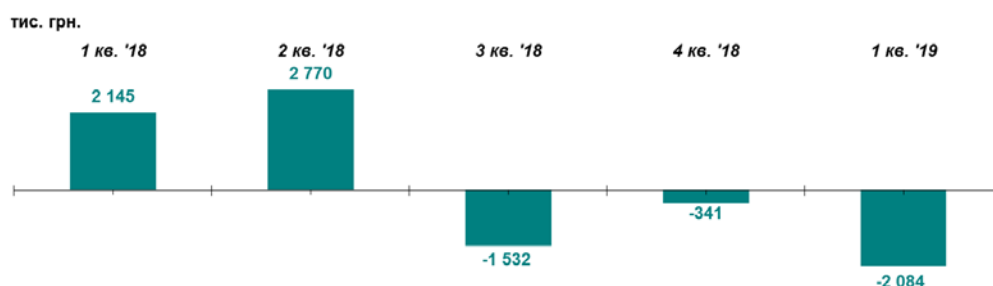

Рис. 11. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 1 кв. 2018-19 рр., поквартально

У цей час на міжнародних ринках, зокрема у Європейському Союзі, притік капіталу до фондів відкритого типу з публічною пропозицією на початку року, в умовах позитивної корекції ринків, стрімко зріс, а проте до кінця березня також спадав. Загалом UCITS²-фонди мали чистий притік за кожний місяць 1-го кварталу 2019 року, хоча окремі сектори цих фондів зазнавали втрат у січні-березні. А от відтік із основних категорій AIF³-фондів у березні переважив притік до решти їхніх секторів, що призвело до негативного загального результату для таких фондів і значно зменшило сукупні чисті продажі європейських інвестиційних фондів у наприкінці кварталу.

За даними EFAMA, **індустрія інвестиційних фондів ЄС** у 1-му кварталі 2019 року загалом отримала чистий притік капіталу: усі фонди разом додатково залучили **79 млрд. євро**⁴ (після відтоку 48 млрд. євро за 4-й квартал 2018), що було значно менше у порівнянні з 1-м кварталом минулого року (214 млрд. євро).

UCITS отримали чистий притік обсягом 52 млрд. євро за 1-й квартал 2019 року (після відтоку 71 млрд. євро у 4-му кварталі 2018).

Найпопулярнішими із UCITS серед інвесторів знову були аутсайтери попереднього кварталу, у січні-березні 2019 року це – *фонди облігацій*, які повернули собі довіру інвесторів на тлі зміни очікувань щодо монетарної політики центральних банків (зокрема, ФРС США) на зламі 2018-2019 років, що стосувалося скасування планів підняття ключових ставок. Врешті, ці фонди залучили чистих 77 млрд. євро (після -46 млрд. євро за 4-й квартал 2018 року). Натомість, *фонди акцій* у цих умовах зазнали найбільшого серед UCITS відтоку 1-му

кварталі 2019 року (-26 млрд. євро, після -6 млрд. євро у 4-му кварталі 2018). *Фонди змішаних активів* також мали втрати – 2 млрд. євро (після -17 млрд. євро). *Фонди грошового ринку* ж зафіксували чистий притік 11 млрд. євро (після 23 млрд. євро), однак лише завдяки надходженням у січні, тоді як за лютий-березень вони зазнали втрат, що скоротили квартальний притік.

Чистий притік до AIF у 1-му кварталі 2019 року прискорився до **27 млрд. євро** (із 23 млрд. євро за 4-й квартал 2018).

Найпопулярнішими із AIF серед інвесторів у цей час були «інші» фонди⁵ (+46 млрд. євро, після +8). Відносно стабільний притік мали *фонди нерухомості* (+6 млрд. євро, після +7) та *фонди змішаних активів* (+6 млрд. євро, після +10). *Фонди акцій* серед AIF, як і серед UCITS, у 1-му кварталі 2019 року мали відтік, що нівелював позитивний рух капіталу до них наприкінці 2018 року (-11 млрд. євро, після +4). Проте удвічі більшого квартального відтоку зазнали *AIF грошового ринку*, і якщо у січні вони втратили практично так само, як отримали фонди цього класу серед UCITS (17 млрд. євро), то надалі до кінця 1-го кварталу в обох секторах фондів грошового ринку спостерігався відтік, хоч і зі спадаючими темпами.

Сукупна ВЧА індустрії фондів у ЄС у 1-му кварталі 2019 року зросла на 7.2% (після зниження на 5.5% у 4-му 2018-го) і станом на 31.03.2019 знову перевищила 16 трлн. євро, сягнувши 16 308 млрд. євро. При цьому *чисті активи UCITS* додали за квартал 7.7% (після 6.9%), також пройшовши важливий рубіж – 10 056 млрд. євро.

2.5. Інвестори ICI

У березні 2019 року найбільшими інвесторами ICI, як і раніше, були **юридичні особи-резиденти**: головним чином завдяки переважній присутності у венчурних ICI, вони мали 61.7% у чистих активах усіх

ICI сукупно (після 62.3% на початку року) і від 9% до 70% у ВЧА інших секторів ICI (рис. 12). Зниження їхньої ваги у сукупних чистих активах усіх ICI за 1-й квартал – попри продовження зростання їхніх

² У цьому контексті довгострокові фонди UCITS – усі класи UCITS, окрім фондів грошового ринку. UCITS (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities) – підприємства з колективного (спільного) інвестування в оборотні цінні папери (такі, що перебувають в обігу на регульованих ринках); є відкритими фондами із публічним розміщенням жорсткими вимогами до складу, якості, ліквідності та структури активів. Регулюються відповідною Директивою (Directive 2009/65/ЄС від 13 липня 2009, зі змінами згідно з Directive 2014/91/EU від 23 липня 2014) та іншими пов'язаними актами законодавства ЄС.

³ AIF (Alternative Investment Funds) – фонди альтернативних інвестицій; фактично включають усі інші регульовані фонди, що не є UCITS. Компанії,

що здійснюють управління такими фондами, регулюються Директивою AIFMD (Directive 2011/61/EU of 8 June 2011).

⁴ За наявними даними щодо 28-ми країн, асоціації яких є членами EFAMA (24 країни-члени ЄС, у т. ч. Польща (колишній член EFAMA), а також Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія і Туреччина) – див. [EFAMA Investment Fund Industry Fact Sheet \(March 2019\)](http://www.efama.org) на сайті: <http://www.efama.org>.

⁵ Ця категорія AIF включає фонди акцій, облігацій та змішаних активів в Ірландії через відсутність даних про їх розподіл за цими секторами.

сукупних вкладень – було вже сталою тенденцією, однак у секторах із публічним розміщенням у цей період частка цих інвесторів різною мірою зростає.

У *венчурних* ІСІ сукупні вкладення місцевих підприємств у січні-березні збільшилися на 3.2%, що було відносно найслабшим приростом порівняно з іншими основними категоріями інвесторів цих ІСІ, тож вага перших у цьому секторі опустилася з 65.6% на початку року до 64.5% у березні.

У *закритих фондах (крім венчурних)* – сукупні вкладення підприємств-резидентів у 1-му кварталі 2019 року також зросли, за незмінної кількості таких ІСІ. У фондах із публічним розміщенням кошти цих інвесторів зросли найбільше (майже удвічі – за рахунок структурних змін в одному з фондів), а їхня

частка у цих ІСІ розширилася із 39.9% до 69.7%. У фондах із *приватною емісією* у 1-му кварталі кошти українських юридичних осіб знову скоротилися, що в умовах зростання вкладень інших категорій учасників цих ІСІ зменшило їхню вагу із 10.8% до 10.6%.

В *інтервальних* ІСІ кошти вітчизняних корпоративних інвесторів, на противагу 4-му кварталу 2018 року, у 1-му 2019-го суттєво зросли, причому на тлі принаймні на порядок слабшого росту вкладень інших категорій інвесторів, тож їхня вага у секторі підвищилася за квартал із 12.8% до 14.9%.

У *відкритих* ІСІ сукупні вкладення підприємств-резидентів у 1-му кварталі знову несуттєво збільшилися, а їхня вага у ВЧА за квартал практично не змінилася (9.4%).

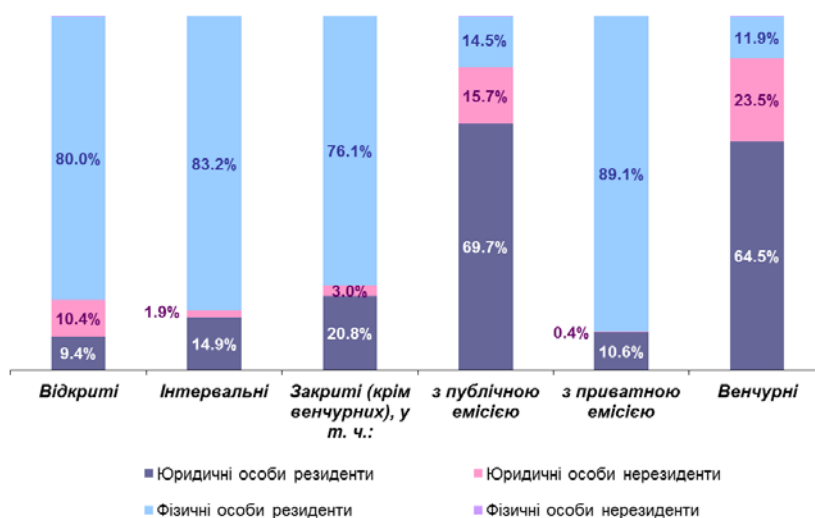

Рис. 12. Вкладення в ІСІ за категоріями інвесторів станом на 31.03.2019 р., частка у ВЧА⁶

Фізичні особи-резиденти у 1-му кварталі 2019 року, як і раніше, нарощували свої кошти в усіх секторах ІСІ, крім інтервальних.

У *відкритих* фондах сукупні вкладення цих інвесторів знову зросли найбільше серед усіх категорій вкладників в абсолютному вимірі, що дозволило їм збільшити вагу в чистих активах сектору із 77.8% до 80.0% за квартал.

В *інтервальних* ІСІ їхні кошти суттєво скоротилися за 1-й квартал, а вага опустилася з 85.3% на початку року до 83.2% у березні.

У *закритих невенчурних фондах* – як із публічним, так і з приватним розміщенням (крім венчурних) – їхні сукупні вкладення зросли за 1-й квартал 2019 року, що врешті призвело до подальшого збільшення їхньої частки у цих секторах. Так, у фондах

із публічним розміщенням вона зростає з 13.7% до 14.5%, а з приватним – із 88.9% до 89.1%.

У *венчурних* ІСІ у 1-му кварталі 2019 року сукупні кошти фізичних осіб-резидентів продовжували збільшуватися, причому найбільшими темпами порівняно з іншими категоріями інвесторів, тож їхня вага піднялася з 10.9% до 11.9%.

Загалом вага роздрібних інвесторів-резидентів у ВЧА усіх ІСІ у 1-му кварталі 2019 року зростає з 15.2% до 16.0%.

Сукупна вартість вкладень **іноземних інвесторів** в ІСІ у 1-му кварталі 2019 року загалом зростає – за рахунок венчурних ІСІ. При цьому також дещо зросли кошти **фізичних осіб - нерезидентів** у *відкритих* і у *закритих фондах із публічним розміщенням*. У той же час, загалом кошти

⁶ Без урахування цінних паперів фондів на пред'явника, що перебувають в обігу.

нерезидентів у зазначених секторах ІСІ зменшилися у цей період за рахунок підприємств-нерезидентів.

Врешті, з початку 2019 року і до кінця березня вага **юридичних осіб-нерезидентів** у відкритих фондах впала з 12.7% до 10.4% (усіх нерезидентів – із 12.9% до 10.7%), у закритих із публічним розміщенням – із 46.3% до 15.7%.

У венчурних фондах частка підприємств-нерезидентів збільшилася з 23.3% до 23.5% (разом з індивідуальними інвесторами-нерезидентами – із 23.5% до 23.7%). Проте це не дозволило уникнути зниження ваги нерезидентів в ІСІ в цілому – з 22.5% до 22.4%.

Таблиця 5. Інвестори ІСІ за категоріями, кількість та частка у загальній кількості, станом на 31.03.2019 р.

Фонди	Юридичні особи				Фізичні особи				РАЗОМ
	резиденти		нерезиденти		резиденти		нерезиденти		
Відкриті	19	1.1%	3	0.2%	1 646	98.6%	1	0.1%	1 669
Інтервальні	17	0.0%	1	0.0%	249 797	100.0%	18	0.0%	249 833
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	366	9.7%	23	0.6%	3 376	89.5%	8	0.2%	3 773
з публічною емісією	172	4.9%	15	0.4%	3 316	94.4%	8	0.2%	3 511
з приватною емісією	194	74.0%	8	3.1%	60	22.9%	0	0.0%	262
Усі (крім венчурних)	402	0.2%	27	0.0%	254 819	99.8%	27	0.0%	255 275
Венчурні	2 847	73.9%	386	10.0%	611	15.9%	10	0.3%	3 854
Усі (з венчурними)	3 249	1.3%	413	0.2%	255 430	98.6%	37	0.0%	259 129

Кількість інвесторів ІСІ на 31.03.2019 року становила **259 129** (табл. 5), із яких, як і на початку року, 98.6% були фізичними особами - резидентами України, 96.4% – учасниками інтервальних фондів⁷, 0.6% – відкритих, 1.5% – венчурних ІСІ.

Загальна кількість інвесторів ІСІ у 1-му кварталі 2019 року зменшилася на 419, або 0.2% (після -0.1% за 4-й квартал 2018-го), у тому числі на **380 фізичних осіб-резидентів**.

Саме вихід низки роздрібних інвесторів - резидентів з інтервальних ІСІ та, особливо, закритих ІСІ з публічною емісією у 1-му кварталі 2019 року визначив негативну динаміку загальної кількості учасників цих секторів, а у випадку з закритими фондами – також і загальної кількості інвесторів усіх ІСІ у цей період. Так, у закритих ІСІ з публічною емісією учасників поменшало всього на 411 (-10.5%, після -0.6% у 4-му кварталі 2018-го), до 3 511, при цьому фізичних осіб - резидентів стало менше на 419 (-11.2%), всього 3 316, що відповідало 94.5% усіх інвесторів у секторі.

В інтервальних ІСІ, що на кінець березня 2019 року мали 249 833 учасників, у т. ч. 249 797 – місцевих роздрібних вкладників, за 1-й квартал кількість інвесторів зменшилася на 26 (-0.01%, аналогічно до 4-го кварталу 2018-го), у т. ч. фізичних осіб - резидентів – на 25 (-0.01%).

Натомість у венчурних ІСІ кількість учасників скоротилася до 3 854 (-3, або -0.1%, після -2.5% за 4-й квартал 2018-го) за рахунок виходу юридичних осіб –

резидентів, тоді як кількість індивідуальних учасників цих фондів зросла на 39 (+6.8%, після +1.4% за 4-й квартал 2018-го) і становила 15.9% усіх інвесторів у секторі.

Зросла ж кількість учасників за 1-й квартал 2019 року у відкритих ІСІ (+19, або +1.2%, після -4.5% за 4-й квартал 2018-го). Всього їх було 1 669 на кінець березня, у тому числі роздрібних інвесторів-резидентів – 1646 (+24, або +1.5% за 1-й квартал 2019 року, після -4.6% за 4-й квартал 2018-го).

Також загалом позитивна динаміка кількості інвесторів у січні-березні 2019 року була у закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних), де учасників побільшало всього на 2 (+0.8%, після +4.4% за 4-й квартал 2018-го) – до 262, у т. ч. 60 фізичних осіб-резидентів.

Юридичні особи-резиденти в ІСІ у 1-му кварталі 2019 року знову були другими за зменшенням чисельності в абсолютному вимірі (-34, -1.0%, після -2.8% у 4-му кварталі 2018-го). При цьому у венчурних фондах їх стало менше на 43 (-1.5%, після -3.3%), а також на одну (-5.6%) – в інтервальних, тоді як у решті закритих ІСІ (крім венчурних) їхня чисельність дещо зросла, а у відкритих – не змінилася. Найбільше цих інвесторів у березні 2019 року, як і раніше, було у венчурних фондах (2 847), де вони становили 73.9% усіх інвесторів. Також близько 74% належало їм за кількістю у закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних).

⁷ Це пов'язано з діяльністю кількох фондів, які з колишніх взаємних фондів було реорганізовано в інтервальні ІСІ та які мають відносно дуже багато дрібних учасників.

Іноземні корпоративні інвестори у 1-му кварталі 2019 року продовжували зменшувати свою присутність в ІСІ (-1.4%, аналогічно до 4-го кварталу 2018-го). Сталося це за рахунок виходу 5 підприємств-нерезидентів з *відкритих* ІСІ (-62.5% за 1-й квартал для цієї категорії інвесторів).

Це спричинило зменшення їхньої загальної кількості нерезидентів в усіх ІСІ на 1.1% за квартал (після -1.9% у 4-му кварталі 2018-го), до 450-ти (незначний вплив також мало зменшення кількості підприємств-нерезидентів на один у *закритих*

невенчурних ІСІ з приватним розміщенням). При цьому у *венчурних* ІСІ за 1-й квартал 2019 року додався один індивідуальний інвестор-нерезидент (+11.1%, після -18.2% у 4-му кварталі 2018-го).

Врешті, чисельна вага **компаній та фізичних осіб - нерезидентів** зростає з майже 10.2% до 10.3% у *венчурних* ІСІ, а в усіх фондах разом – несуттєво скоротилася у межах 0.2%. У *відкритих* ІСІ вона впала за 1-й квартал з майже 0.6% до понад 0.2% (у тому числі частка підприємств-нерезидентів – із 0.48% до 0.18%).

2.6. Структура активів ІСІ

Цінні папери в структурі активів ІСІ у 1-му кварталі 2019 року, на відміну від попереднього кварталу, збільшилися у **вазі** тільки у *закритих* ІСІ з приватним розміщенням (крім *венчурних*), де **сукупна вартість** вкладень у них за цей період зростає. Це відбулося, зокрема, за рахунок корпоративних облігацій. У решті секторів ІСІ частка інструментів фондового ринку в активах зменшилася (табл. 6), хоча сукупні інвестиції в них у січні-березні зросли також у *закритих* фондах із публічним розміщенням.

За окремими видами цінних паперів в активах ІСІ у 1-му кварталі 2019 року відбулися такі ключові зміни:

зменшення частки **державних облігацій** в активах *інтервальних* ІСІ, при значному скороченні вкладень цього сектору в них; збільшення їхньої частки – у *відкритих* і у *закритих* ІСІ з приватним

розміщенням (крім *венчурних*) – разом зі зростанням сукупних вкладень у ці інструменти у цих секторах (вони також зросли у *закритих* ІСІ з публічним розміщенням, але їхня вага у цьому секторі зменшилася на тлі інших складових активів сектору);

зменшення сукупної вартості вкладень та частки в активах **акцій** у *відкритих* та у *венчурних* ІСІ; збільшення їхньої частки, попри скорочення вкладень у них в *інтервальних* фондах і зворотня динаміка – у *закритих* фондах із публічним розміщенням, що було пов'язано з різкішими змінами в обсягах інвестицій в інші інструменти (ОВДП) та види активів у цих секторах;

зменшення пакета та ваги в активах **корпоративних облігацій** у *закритих* ІСІ з публічним розміщенням і протилежні зміни – у фондах цього типу з приватним розміщенням (зокрема і у *венчурних*).

Таблиця 6. Зміни у структурі агрегованих портфелів ІСІ за типами фондів у 1-му кв. 2019 року

Вид активу / Тип ІСІ / Зміна за квартал	Відкриті		Інтервальні		Закриті - з публ. розміщ.		Закриті - з прив. розміщ. (крім венчурних)		Венчурні	
	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%
Інші активи (у т. ч. ДЗ та КП)	0.11	2.7%	0.28	6.6%	1.42	1.9%	-0.08	-0.1%	1.05	1.2%
Нерухомість	-	-	-	-	-0.01	-10.5%	0.00	1.4%	0.21	6.5%
Грошові кошти та банківські депозити	0.43	1.7%	0.53	5.8%	0.20	13.8%	-0.56	-6.7%	0.05	4.3%
Банківські метали	0.01	0.8%	-	-	-0.01	-10.3%	-	-	-	-
Облігації державні (у т.ч. ОВДП)	0.96	3.9%	-3.19	-7.6%	-0.29	-2.5%	0.05	9.4%	-0.01	-15.2%
Акції	-1.70	-3.8%	2.35	5.3%	-0.78	-8.5%	0.14	2.0%	-0.74	-18.0%
Облігації підприємств	0.19	36.1%	0.03	6.8%	-0.14	-18.6%	0.43	22.4%	0.05	1.7%
Векселі	-	-	-	-	-0.40	-70.2%	0.00	1.4%	-0.56	-17.1%
Заставні	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	-6.9%
Інші ЦП	-	-	-	-	-	-	-	-	-0.05	-9.9%
Цінні папери	-0.55	-0.8%	-0.81	-0.9%	-1.60	-7.3%	0.63	6.4%	-1.32	-12.3%

Попри негативну квартальну динаміку, станом на кінець березня 2019 року цінні папери зберегли роль ключової складової активів *відкритих* та *інтервальних* ІСІ (понад 69% та майже 86% відповідно), серед яких досі переважали акції, а також значну частку мали державні облигації (рис. 13).

У *закритих ІСІ з публічним розміщенням* вага цінних паперів впала із майже 22% на початку року до

20.4% у березні, що було переважно зумовлено на порядок стрімкішим зростанням тут «інших» активів. При цьому в активах усіх *закритих ІСІ (крім венчурних)* з обома видами розміщення разом сукупні вкладення у фондові інструменти та їхня вага в активах за 1-й квартал 2019 року зросли (із 12.2% до 12.6%).

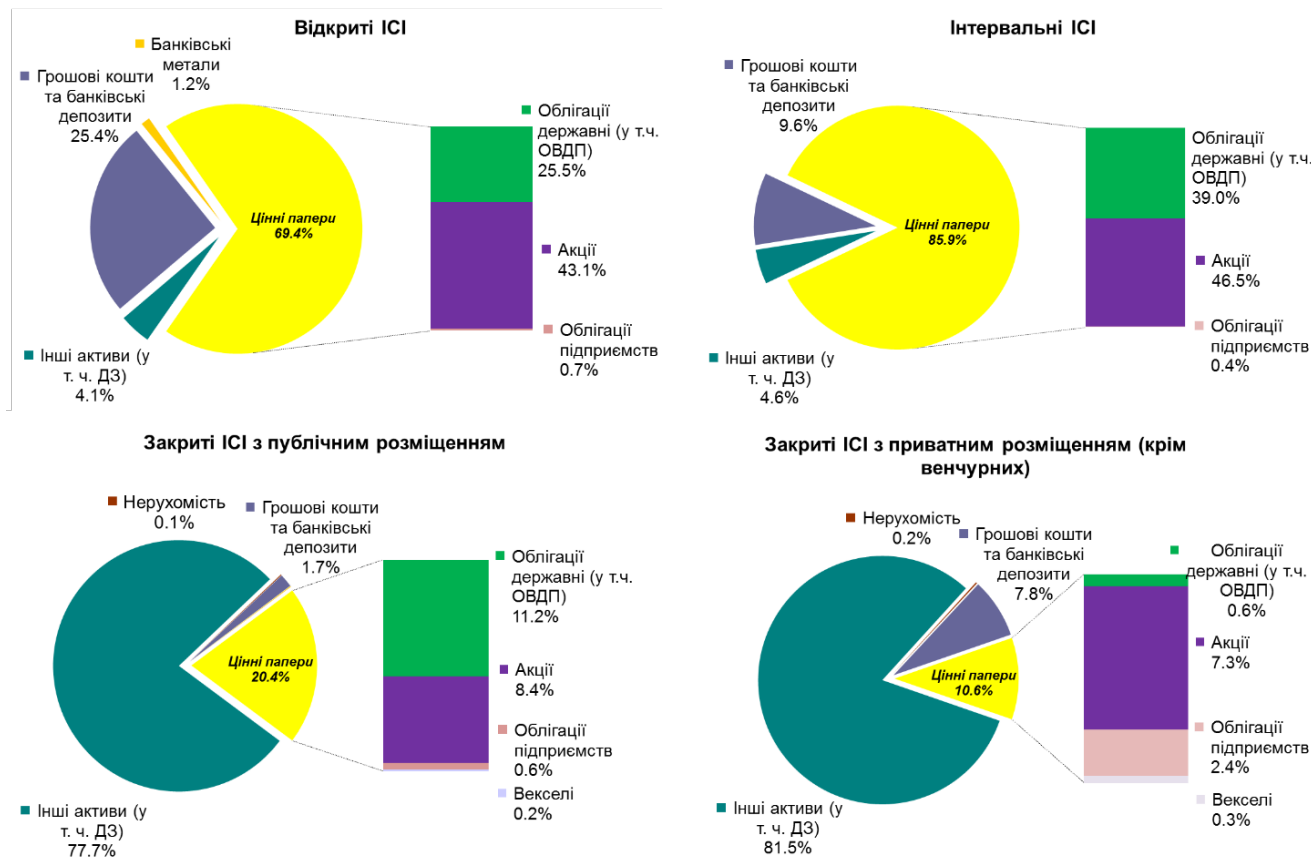

Рис. 13. Структура активів ІСІ за типами фондів станом на 31.03.2019 р.

* ДЗ - дебіторська заборгованість.

Державні облигації (ОВДП) у 1-му кварталі 2019 року загалом зазнали зниження популярності серед управляючих активами ІСІ, у тому числі – фондів із публічним розміщенням, хоча в окремих секторах їхні пакети все ж дещо зросли. Так, у *відкритих* фондах частка державних бондів збільшилася з 24.5% до 25.5%, на тлі незначного зростання сукупної вартості пакету ОВДП; в *інтервальних* – впала з 42.1% до 39.0%, на тлі різкого скорочення вкладень у них, а у *закритих із публічним розміщенням* – із 11.5% до 11.2% – попри деяке збільшення таких інвестицій.

Акції станом на 31.03.2019 мали найбільшу частку серед фондових інструментів в активах усіх секторів ІСІ. У *відкритих* та *інтервальних* фондах вони становили, відповідно, 43% та 47%, хоча в обох

цих секторах сукупні вкладення у ці інструменти у 1-му кварталі 2019 року зменшилися, а у *відкритих* також їхня частка скоротилася.

В усіх секторах ІСІ, за винятком *закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних)*, у 1-му кварталі 2019 року зросла частка в активах **грошових коштів**, хоча їхня сукупна вартість збільшилася тільки у *відкритих, закритих із публічним розміщенням і венчурних ІСІ* (в інтервальних фондах вага грошей дещо зросла, оскільки темпи їхнього скорочення значно поступалися фондовим інструментам, зокрема ОВДП в активах цих ІСІ).

Незважаючи на збільшення ваги з 24.9% до 25.4% у 1-му кварталі, грошові кошти поступилися ОВДП другою позицією за часткою в активах *відкритих ІСІ*.

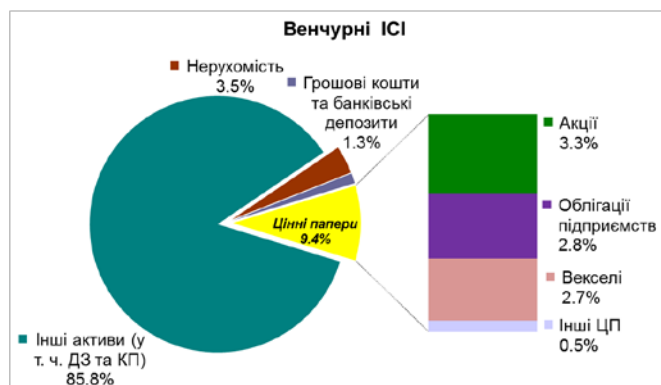

Рис. 14. Структура активів венчурних ІСІ станом на 31.03.2019 р.

* ДЗ та КП - дебіторська заборгованість (у т. ч. позики) та корпоративні права.

Найбільшою складовою активів венчурних, як і інших ІСІ закритого типу, як із публічним, так і з приватним розміщенням, залишалися «інші активи»⁸ (рис. 14).

У венчурних ІСІ, разом зі збільшенням на 8.7% за 1-й квартал 2019 року, їхня частка зросла із 84.8% на початку січня до 85.8% на кінець березня (258 млрд. грн.)

Активи венчурних ІСІ в інструментах фондового ринку у 1-му кварталі 2019 року суттєво скоротилися, а разом з цим – і їхня вага в активах сектору. Це, як і у попередньому кварталі, сталося за рахунок зменшення сукупних вкладень в акціях та у векселях. Врешті, вага перших опустилася із 4.1% на початку 2019 року до 3.3% у березні; других – із 3.3% до 2.7% відповідно.

Сукупна вартість портфеля нерухомості у венчурних фондах у 1-му кварталі 2019 року, на відміну від динаміки у попередньому кварталі, зросла, причому відносно швидше за «інші» активи, тому частка нерухомості в активах цих ІСІ збільшилася з 3.3% до 3.5%.

Портфель цінних паперів та деривативів усіх ІСІ разом, у 1-му кварталі 2019 року продовжував зменшуватися (-5.1%, після -8.6% у 4-му кварталі 2018-го) і станом на 31.03.2019 коштував **30 564.9 млн. грн.** (табл. 7).

Як зазначено вище, в активах венчурних фондів значно зменшилися вкладення в акції та векселі, що й були головними чинниками скорочення зведеного фондового портфеля усіх ІСІ у січні-березні 2019 року (близько -11% як для акцій, так і для векселів в активах ІСІ в цілому). Відповідно, акції втратили у вазі у зведеному фінансовому портфелі ІСІ із 39.6% до 37.3% за 1-й квартал, векселі – із 28.6% до 26.8%.

Портфель корпоративних облігацій, на відміну від 4-го кварталу 2018 року, у 1-му 2019-го збільшився на 9.5%, значною мірою відновивши попередні втрати, і на кінець березня випередив векселі за сукупною вартістю у зведеному портфелі ІСІ (28.7%).

Державні облігації (ОВДП) дещо збільшилися у сукупній вартості в активах ІСІ в цілому, що підвищило їхню вагу у зведеному портфелі усіх фондів за 1-й квартал із 2.3% до 2.5%.

Таблиця 7. Портфель цінних паперів та деривативів ІСІ, станом на 31.03.2019 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн. грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за 1-й квартал 2019, млн. грн.	Зміна, %
Акції	11 412.3	37.3%	-1 355.4	-10.6%
Облігації підприємств	8 779.2	28.7%	761.9	9.5%
Векселі	8 185.0	26.8%	-1 020.3	-11.1%
Облігації державні	767.0	2.5%	10.2	1.4%
Заставні	0.2	0.0%	0.0	0.0%
Деривативи	1 421.2	4.6%	-48.1	-3.3%
РАЗОМ	30 564.9	100.0%	-1 651.6	-5.1%

Портфель ІСІ, крім венчурних, у 1-му кварталі 2019 року відновив втрати за 2018 рік, збільшившись у вартості на 3.9%, до **2 273.6 млн. грн.** (табл. 8). Це відбулося за рахунок корпоративних облігацій, обсяг яких у цих фондах

зріс на 18.4%, а також ОВДП (+7.0%). Частка корпоративних облігацій, відповідно, зросла найбільше – із 13.2% на початку 2019 року до 15.0% у березні, а вага ОВДП піднялася із 22.4% до 23.1%.

⁸ До «інших» активів належать корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах, а також дебіторська заборгованість, у тому числі

позики компаніям, у яких ІСІ володіють часткою в капіталі (для венчурних фондів).

Сукупний пакет *акцій* у невенчурних фондах також збільшився, але несуттєво (+0.7%), та все ж становив майже 60% зведеного портфеля цінних паперів таких ІСІ (після 61.5% на початку 2019 року).

Знову зменшився у 1-му кварталі в активах усіх ІСІ, крім венчурних, тільки пакет *векселів* (-18.3%). Їхня частка у портфелі фінансових інструментів невенчурних ІСІ зменшилася із 2.9% до 2.3%.

Таблиця 8. Портфель цінних паперів та деривативів ІСІ, крім венчурних, станом на 31.03.2019 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн. грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за 1-й квартал 2019, млн. грн.	Зміна, %
Акції	1 355.1	59.6%	9.9	0.7%
Облігації державні	524.5	23.1%	34.1	7.0%
Облігації підприємств	341.8	15.0%	53.1	18.4%
Векселі	52.2	2.3%	-11.7	-18.3%
РАЗОМ	2 273.6	100.0%	85.4	3.9%

Диверсифіковані ІСІ у 1-му кварталі також відновили втрати 4-го кварталу 2018 року, проте лише частково, додавши у вартості зведеного портфеля цінних паперів 3.8% (після -10.4%). Станом на 31.03.2019 він коштував **77.6 млн. грн.** (табл. 9).

Хоча відносно найбільше – у півтора рази – збільшився сукупний пакет *корпоративних облігацій* у цих фондах, зростання вартості їхнього зведеного

фінансового портфеля відбулося переважно за рахунок *акцій* (+3.0%, після -13.7% у 4-му кварталі 2018 року). А проте це зростання було відносно найслабшим серед видів інструментів у портфелі диверсифікованих ІСІ, тож акції зменшилися тут у вазі з 69.7% до 69.2%, а *державні облігації*, пакет яких у цьому секторі фондів збільшився на 4.9% (після -1.6% за 4-й квартал 2018 року), дещо додали – у межах 30%.

Таблиця 9. Портфель цінних паперів та деривативів диверсифікованих ІСІ, станом на 31.03.2019 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн. грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за 1-й квартал 2019, млн. грн.	Зміна, %
Акції	53.7	69.2%	1.6	3.0%
Облігації державні	23.4	30.2%	1.1	4.9%
Облігації підприємств	0.5	0.6%	0.2	50.3%
РАЗОМ	77.6	100.0%	2.8	3.8%

2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування

Переважно бічний тренд українського фондового ринку впродовж 1-го кварталу та сповільнення квартального зростання індексів за наслідками січня-березня 2019 року практично удвічі порівняно з жовтнем-груднем 2018 року спричинило негативний вплив на доходність ІСІ, що інвестують в інструменти фондового ринку, зокрема в акції. А проте у більшості секторів ІСІ за типами фондів та класами активів квартальні результати поліпшилися, хоча у половині з них і лишалися від'ємними.

Підвищення ставок за строковими річними *банківськими депозитами у гривні* наприкінці 2018 року забезпечило зростання доходності за ними у 1-му кварталі 2019-го із 3.5% до +3.7%, а сповільнення ревальвації гривні відносно іноземних валют – доходності *депозитів у доларах США* та *євро* у

гривневому виразі (відповідно, із -2.0% до +0.2% та з -5.1% до -1.5%).

Зростання ціни *золота* у січні-березні 2019 року також уповільнилося, зменшуючи доходність за банківськими вкладками у ньому з +3.7% за 4-й квартал 2018 року до +2.6% за 1-й 2019-го.

Житлова нерухомість у Києві у цей період подешевшала у гривневому виразі (-1.3%, після +0.4% за 4-й квартал 2018).

Серед усіх категорій ІСІ в цілому та серед диверсифікованих і спеціалізованих фондів із публічною емісією за класами активів зокрема, у 1-му кварталі 2019 року лідерами доходності стали *фонди облігацій*, які підвищили свій середній результат у 2.5 рази (після 4-разового падіння у 4-му кварталі 2018-го) – із +1.3% до +**3.2%** (рис. 15). При цьому усі три такі ІСІ показали позитивну

доходність за цей період, один із них випередив банківські річні строкові депозити у гривні, два – «золоті» депозити і компенсували втрати від інфляції, а у порівнянні з валютними депозитами доходнішими були всі три фонди⁹.

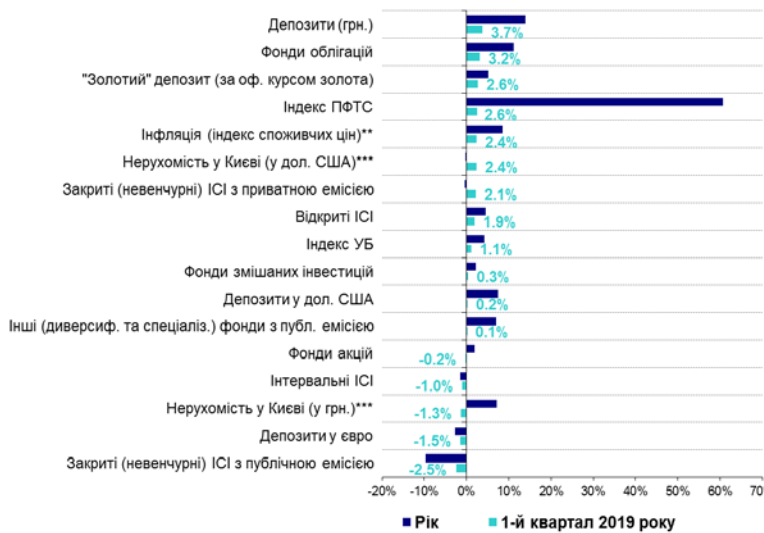

Рис. 15. Доходність ІСІ, депозитів, індексів акцій та рівень інфляції у 1-му кв. 2019 р. та за рік¹⁰

Фонди змішаних інвестицій, що лідирували у 4-му кварталі 2018 року з доходністю +3.4%, у січні-березні 2019-го дещо змінили склад і показали знижений середній результат на рівні **+0.3%**. При цьому крайні показники окремих фондів суттєво відрізнялися від решти (діапазон був у межах від -26.4% до +11.1%), а без їх урахування середня доходність цього класу фондів становила +1.2% (зросла з +0.5% у 4-му кварталі для фондів цього класу без урахування крайніх значень). Загалом, **14 із 20-ти фондів змішаних інвестицій мали позитивні показники (70%, після 61% у 4-му кварталі 2018)**. Із них три таких фонди були у 1-му кварталі 2019 року доходнішими за вклади у гривні, 7 – за депозити у золоті та за індекс ПФТС, а також покрили інфляцію, половина з них (10) випередили індекс УБ, а від 14 до 17-ти були доходнішими за валютні депозити та нерухомість (у гривневому виразі).

⁹ Для адекватного порівняння доходності різних напрямків інвестування (видів активів) необхідно враховувати ліквідність ІСІ, зокрема, відкритого типу, що дозволяють виходити з інвестицій у будь-який робочий день без втрати доходності, на відміну від строкових банківських вкладів, які, переважно, передбачають перерахунок відсоткового доходу при достроковому поверненні коштів за ставкою вкладів на поточних рахунках (близькою до нуля). Водночас, розрахована доходність ІСІ не враховує можливі комісії та інші витрати при вході/виході до/із фондів. Також не враховується оподаткування інвестиційного прибутку при виході з фонду та оподаткування відсотків за депозитами.

¹⁰ Доходність ІСІ розрахована за даними звітності за 1-й квартал 2019 року щодо 17-ти відкритих, 15-ти інтервальних, 68-ми закритого ІСІ (у т. ч. 35-ти із публічним розміщенням та 33-х – з приватним) та за даними звітності за

Фонди акцій, яких у 1-му кварталі 2019 року стало на два менше, підвищили середню доходність із -2.9% до **-0.2%**. Із 7-ми таких фондів 4 забезпечили зростання вартості вкладень своїх учасників за квартал (57%, після 33% у 4-му 2018-го), а три фонди були доходнішими за індекс УБ.

«Інші» диверсифіковані та спеціалізовані фонди із публічною емісією, склад яких у 1-му кварталі на дві третини змінився порівняно з 4-м кварталом 2018 року, за січень-березень показали **+0.1%** (після +1.4%)¹¹.

Серед ІСІ за типами фондів лідерами за доходністю інвестицій у 1-му кварталі 2019 року стали **закриті фонди з приватним розміщенням (крім венчурних)**, що вийшли із негативної зони і принесли у середньому **+2.1%** (після -2.6% у 4-му кварталі 2018 року). При цьому тільки верхня межа діапазону квартальних результатів окремих фондів у цьому секторі дещо піднялася (від -39.0% до +70.6%), а з 33-х таких фондів **приріст вартості своїх паперів забезпечили 12 (36%, після 9% у 4-му кварталі 2018)**.

Наступними за доходністю серед секторів за типами ІСІ у цьому кварталі були **відкриті** фонди, які підвищили середній показник майже учетверо – до **+1.9%** (після +0.5% у 4-му кварталі 2018). При цьому з 17-ти фондів у секторі 13 мали позитивну доходність у 1-му кварталі 2019 року (76%, після 65% у 4-му кварталі 2018). Три відкриті фонди у цей період були доходнішими за банківські вклади у гривні, 8 – за «золоті» депозити та індекс ПФТС і компенсували втрати від інфляції, 11 – випередили індекс УБ та принаймні 70% були доходнішими за депозити в іноземній валюті та житлову нерухомість. Діапазон результатів окремих фондів цього типу у 1-му кварталі 2019 року продовжував звужуватися та піднявся порівняно з попереднім кварталом: він був у межах від -4.2% до +7.8%.

Інтервальні фонди у 1-му кварталі 2019 року залишалися у негативній зоні доходності, але поліпшили середній показник до **-1.0%** (після -1.7%). Діапазон показників окремих фондів у цьому секторі і

попередні квартали – див. Ренкінги: ІСІ за типами фондів та ІСІ (диверсифіковані публічні) - за класами фондів. Інфляція розрахована за даними Державної служби статистики України (до попереднього місяця). Доходність нерухомості у грн. розрахована за даними щодо вартості житлової нерухомості у Києві на порталі "Столичная недвижимость": <http://100realty.ua>; у дол. США - як середня за даними порталів: <http://100realty.ua>, <http://www.domik.ua>, <http://realt.ua> (доходність у дол. США надається індикативно, оскільки для коректного порівняння з іншими напрямками інвестування доречно враховувати тільки показник у гривні).

¹¹ Показник за 1-й квартал 2019 року скориговано, раніше він був помилково зазначений на рівні -1.6%, оскільки не враховував один із трьох фондів цього класу.

далі розширювався – в обидва напрямки (був у межах від -26.4% до +11.1%). Зростання вартості сертифікатів мали 9 із 15-ти фондів (60%, після 40% у 4-му кварталі 2018).

Аутсайдерами за доходністю у січні-березні 2019 року третій квартал поспіль були **закриті ІСІ з публічним розміщенням**, що у середньому

показали **-2.5%** (після -6.5% у 4-му 2018, а без урахування крайніх значень, для 31-го фонду, результат був -0.8%). Діапазон показників різних фондів у секторі значно звужився, а із 35-ти цих ІСІ приріст інвестицій забезпечили 18 фондів (51%, після 40% у 4-му кварталі 2018).

3. Резюме

У 1-му кварталі 2019 року зростання української індустрії управління активами інституційних інвесторів продовжилось як у кількісному, так і вартісному аспектах. При цьому збільшувалася кількість інститутів спільного інвестування, що очікували виходу на ринок, а також тих, що планували залишити його.

Ключовими трендами індустрії управління активами в Україні у 1-му кварталі 2019 року були:

- Подальше збільшення кількості КУА – на дві компанії у Києві;
- Продовження росту кількості зареєстрованих ІСІ та кількості сформованих («визнаних») ІСІ переважно за рахунок венчурних КІФ;
- Прискорення зростання сукупної вартості активів та чистих активів галузі, із позитивною квартальною динамікою ВЧА тільки у секторах закритих ІСІ (як з публічним, так і приватним розміщенням, зокрема і венчурних); при цьому:
- Чергове незначне зниження ВЧА відкритих ІСІ та скорочення її річного приросту – переважно за рахунок чистого відтоку капіталу із одного великого фонду у цьому секторі;
- Подальше незначне зменшення кількості інвесторів в ІСІ – переважно за рахунок виходу роздрібних інвесторів - резидентів із закритих ІСІ з публічною емісією та з інтервальних ІСІ; водночас – зростання кількості учасників у відкритих та закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних);
- Продовження нарощення сукупних коштів громадян України в ІСІ та їхньої ваги у сукупній ВЧА (за окремими секторами – в усіх, крім інтервальних фондів);

- Подальше зниження ваги підприємств-резидентів у ВЧА усіх ІСІ в цілому, через відносно найслабше зростання їхніх сукупних вкладень порівняно з іншими категоріями інвесторів; водночас – деяке зростання їхньої ваги у секторах ІСІ із публічним розміщенням;
- Зростання сукупних коштів інвесторів-нерезидентів у чистих активах ІСІ в цілому – за рахунок венчурних фондів – та скорочення у відкритих і в закритих ІСІ із публічним розміщенням, що призвело до зниження ваги нерезидентів у ВЧА цих секторів та ІСІ в цілому;
- Зниження ваги цінних паперів в активах ІСІ в цілому та в усіх секторах фондів, окрім закритих із приватним розміщенням (крім венчурних); разом із цим – зростання сукупної вартості вкладень у фондові інструменти також у закритих фондах із публічним розміщенням;
- Підвищення квартальної доходності у більшості секторів ІСІ за типами фондів та класами активів, проте і збереження від'ємних середніх показників у половині з них.

Зростання доходності ринкових ІСІ зі значною часткою активів у фінансових інструментах, зокрема в акціях, у січні-березні 2019 року стримувалося бічним трендом на вітчизняному фондовому ринку, що лише за останній тиждень березня продемонстрував сплеск, який принаймні удвічі перевищив приріст індексів за весь квартал. Для відкритих фондів негативним чинником також був чистий відтік капіталу, який визначив збереження помірковано низхідної динаміки чистих активів сектору у цей період. У секторі венчурних ІСІ продовжували набирати популярність корпоративні фонди, а серед інструментів в активах – пряме боргове та пайове фінансування різних галузей економіки України, що

зумовило прискорення росту індустрії фондів у 1-му кварталі 2019 року.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- Довідник ІСІ: [Фонди в управлінні](#)
- [Ринок у цифрах](#)
- [Динаміка фондів \(із публічним розміщенням\)](#)
- Аналітика та статистика інвестиційних фондів із публічним розміщенням: [Щотижнева](#) / [Щомісячна](#)
- Ренкінги: [ІСІ - за типами та за класами фондів](#) / [КУА](#)